

Nr 214.

Av herr **Staxäng**, om anslag till stationerande av bevakningsfartyg för sillfisket vid Island.

Bohusläns isländsfiskares förening u. p. a., Lysekil, har både 1946 och 1947 gjort framställningar om att staten måtte ställa ett s. k. stödfartyg till förfogande för bistånd åt de svenska sillfiskarena vid Island. I båda fallen har Kungl. Maj:t avslagit sökandenas hemställan. I motionen till 1948 års riksdag då denna fråga togs upp framhölls:

»Det bör erinras om att norska staten sedan länge ställt ett sådant fartyg till de norska fiskarens disposition. Även om de norska båtarnas antal vid Island är något större, så ökas dock de i det isländska fisket deltagande svenska båtarnas antal år för år. I 1947 års fiske deltog 63 svenska garnbåtar jämte två vadlag med moderfartyg. Värdet av dessa båtar torde vid en även mycket försiktig beräkning ej understiga 6,5 miljoner kronor. Endast från de båtar, som tillhörde Bohusläns isländsfiskares förening, hemfördes 1947 sill till ett värde av 2 765 519 kronor.

Enligt föreningens förslag skulle på fartyget vara stationerade en läkare och en sjuksköterska med nödvändig medicinsk utrustning för att stå de fiskare till tjänst, som äro i behov av sjukvård. Givetvis är med hänsyn till de egenartade förhållanden, under vilka fiskarena arbeta av största vikt, att denna sjukvård kan erhållas så snabbt som möjligt. Det kanske bör påpekas, att den hjälp vid sjukdomsfall, som till en viss del tidigare kunnat erhållas i Siglufjord, svenskarnas huvudsakliga stationsort, endast varit möjlig tack vare tillmötesgående från det norska sjömanshemmet, där sjuksköterska varit anställd. Den stora överbefolkning, som under sillfisket råder i Siglufjord, gör det mycket vanskligt att över huvud taget erhålla någon hjälp vid sjukdomsfall genom andra institutioner. Det rör sig om cirka 500 svenska fiskare, som ligga långt borta från hemorten under nära tre månaders tid, sysselsatta med ett hårt och riskabelt arbete på stormiga vatten. Enbart det stora behovet av sjukvård borde starkt motivera utrustandet av det begärda stödfartyget.

Emellertid är det också av mycket stor betydelse, att å fartyget finnes en dykare med nödig utrustning och enklare verkstadsutensilier. Denne

bör kunna bistå vid de framför allt ofta förekommande propellerskadorna för att undvika långvarig väntan på varvs- och dockmöjligheter. Även andra mindre haveriskador skulle genom vederbörandes bistånd kunna avhjälpas. Utsikterna att under fiskesäsongen på Island komma till något isländskt varv eller till någon verkstad äro mycket minimala, och många svenska fiskare ha fått vidkännas avsevärda förluster på grund av de långa väntetiderna, kanske under det bästa fisket. Många gånger har det rört sig om ganska obetydliga skador, vilka utan svårighet kunnat repareras, om man haft tillgång till de resurser, som utan större kostnader skulle kunna finnas ombord å stödfartyget. Det kan också befaras, att i vissa fall eftersynen å fartyg och maskiner ej kan bli så omsorgsfull, som omtanken om manskap kräver. Det förtjänar erinras om att islandstonnaget i stor utsträckning är gammalt och redan av den anledningen är i behov av ständig tillsyn och ökade reparationsmöjligheter. Vid 1946 års fiske hade enligt uppgift från halva antalet deltagande, 46 båtar, 12 fartyg sådana maskinskador, att teknisk hjälp behövdes, samt 6 sådana propellerskador, att de ej kunde bemästras av besättningen.

Även om engångskostnaderna för det föreslagna fartygets utrustning skulle bli relativt höga bör dock fartyget i fråga vara försett med all den tekniska utrustning, som behövs för att biträda fiskarena vid sökandet efter sillen, alltså både ekolod och perifon. Under de senare åren har sillen vid Island visat stor nyckfullhet i sitt uppträdande, och det torde därför bli alltmer nödvändigt att utnyttja alla tekniska resurser för att snabbt orientera fiskeflottan efter de växlande fiskebetingelserna.

Stödfartyget skulle därjämte självklart kunna bidra vid förekommande bogseringar ute till sjöss och bliva en verksam förbindelseled mellan fiskarflottan och svenska intressen både på Island och i hemlandet. Detta kanske ej är det minst betydelsefulla med tanke på de alltmer skärpta svårigheterna för utländska fiskare på Island.»

Efter att ha angivit av kungl. lantbruksstyrelsen föranstaltad kostnadsberäkning, vari kostnaderna för utrustning av ifrågavarande bevakningsfartyg beräknades uppgå till omkring 115 000 kronor, hemställde motionärerna att riksdagen måtte anvisa ett förslagsanslag av 120 000 kronor till berörda ändamål.

Riksdagen avslög emellertid framställningen, men riksdagen förutsatte att frågan borde bliva föremål för utredning och prövning av den nya fiskeristyrelsen.

Enligt vad som meddelats har denna på grund av kostnadsskäl icke ansett sig kunna hos Kungl. Maj:t föreslå att anslag till ifrågavarande bevakningsfartyg äskades av 1949 års riksdag.

Att denna för våra islandsfiskare så ytterst viktiga fråga alltså icke fullföljts har väckt allmän förstämning bland dessa fiskare. I en av deras

organisationer verkställd utredning för svenska islandsfiskets verksamhet under år 1948 har följande framkommit.

Av 59 stycken islandsbåtar tillhörande Bohusläns islandsfiskares förening ha 49 stycken avgivit svar på framställda frågor rörande fall av haverier, behov av dykarhjälp, kostnader för reparationer av uppkomna skador, förekomst av sjukdom, läkarförhållanden etc.

Härav framgår att 14 stycken båtar ej haft vare sig haverier eller maskinskador samt att intet sjukdomsfall förekommit ombord.

12 båtar ha haft haverier av olika slag, som avhjälppts å verkstad i land och tagit en sammanlagd tid av 51 dagar. Endast i mindre utsträckning (2 fall) skulle dessa haverier ha kunnat avhjälpas genom en mekanisk utrustning ombord å ett hjälpfartyg.

20 båtar ha ådragit sig mindre skador å maskiner, 19 stycken å propellrar, 5 stycken å roder, 10 stycken andra skador, som avhjälppts dels i land å verkstad, dels tack vare bistånd från det norska hjälpfartyget. 88 dagar ha gått bort från fisket på grund av dessa skador. Alla dessa skador voro av den beskaffenhet att de lätt kunnat avhjälpas genom det svenska hjälpfartyget. I 9 fall har dykarhjälp anlitats och i samtliga fall genom det norska hjälpfartyget.

Sammanlagda kostnaden för omskrivna reparationer utgör svenska kronor 16 727:—. Genom förseningar å varv och verkstäder på Island har tiden för dessa reparationer utsträckts längre än skadornas art krävt och även kostnaderna sprungit i höjden.

Hälsotillståndet har under årets fiske i stort sett varit gott. På cirka 500 man ha 30 man varit sjuka med en sammanlagd sjukdomstid av 153 dagar och förorsakat 96 förlorade arbetsdagar på 49 båtar. De sjukdomsfall, som ha förekommit och som behandlats i huvudsak å det norska fiskarhemmet i Siglufjord, ha varit blodförgiftning på grund av skador i händer, sårskador i händerna utan blodförgiftning, ögonskador samt olycksfall av olika slag. Dessutom ha mera kroniska fall av sockersjuka och magkatarr m. m. förekommit. En mera omedelbar hjälp skulle i flertalet fall ha underlättat tillfrisknandet och minskat antalet förlorade arbetsdagar. Det har dock varit en oskattbar fördel att ha tillgång till det norska fiskarhemmet, där hjälp alltid kunnat erhållas, om också resurserna många gånger varit begränsade.

Antalet båtar år 1948: 65 stycken + tre vadexpeditioner.

Införseln 1948: 37 822 tunnor = 3 707 299:48 kronor.

Båtarnas värde 1948: 6,8 miljoner.

Enligt skrivelse till fiskeristyrelsen från chefen för marinen skulle kostnaderna för disponerande av kustbevakningsfartyget Odin för stöd åt islandsfisket under 1949 uppgå till en summa av 235 000 kronor fördelad på följande poster:

Ut- och avrustningskostnader (exkl. event. haverireparationer)	cirka	50 000
Kostnader för anskaffning och installation av ekolod	»	13 000
» » » » » » asdic	»	30 000
» » » » » » radar	»	55 000
Bränslekostnader	»	50 000
Kosthåll för besättning, förmåner ombord för militär personal, särskilda gratifikationer samt hyra för civilanställd personal	»	32 000
Övriga utgifter	»	5 000
		Summa cirka 235 000.

Från fackkunnigt håll har inhämtats att en utrustning av radar och asdic mycket väl kan undvaras. I förut uppgjort förslag om ifrågavarande bevakningsbåt har dylik utrustning ej heller medräknats.

Alltså kan nämnda kostnadskalkyl minskas med kronor $55\ 000 + 30\ 000 = 85\ 000$ kronor. Kostnaden för bevakningsfartyget skulle alltså kunna nedbringas till 150 000 kronor. Att detta belopp är något större än förra årets begärda anslag beror på att hänsyn detta år måste tagas till att bränslekostnaderna uppräknats, varjämte ökad avlöning tillkommit för flottans personal vid sjötjänstgöring.

När en stor grupp av våra fiskare varje år under avsevärd tid måste bedriva sitt arbete långt borta från vårt land, ofta under mycket svåra väderleksförhållanden, då borde det vara en hederssak för vårt land att ge dem det stöd av trygghet som ett bevakningsfartyg innebär.

Med stöd av vad ovan anförts hemställes,

att riksdagen till stationerande av bevakningsfartyg för sillfisket vid Island för budgetåret 1949/50 måtte anvisa ett förslagsanslag av 150 000 kronor.

Stockholm den 22 januari 1949.

Ernst V. Staxäng.